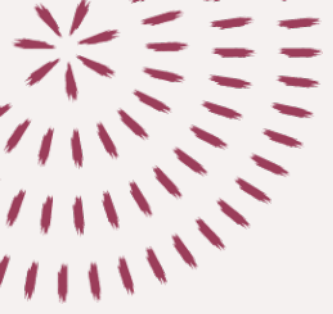


MİTOLOJİ VE DİN

ÜNİTE 3: Hitit Mitolojisi



MASALLAR

- Zalpa Kenti Öyküsü (Bir Yılda Otuz Çocuk Doğuran Kaneş Kraliçesi)
- Appu ve İki Ođlu
- Avcı Keşsi Ve Karısı





Hitit masallarına ek olarak Hurrililer eliyle Hititçeye geçmiş olan 'Gurparanzah masalı' da anılmaya değerdir. Masalın kahramanı olan Gurparanzah vahşi hayvanları öldürdükten sonra İmpakru ve kahramanlardan oluşan bir grupla Akad kentine döner. Bir okçuluk yarışmasında altmış kral ve yetmiş kahramanı yenerek yiğitliğini kanıtlayan Gurparanzah güzel kokulu bir yağ sürünerek, yatmaya gider. Masalın geri kalan kısmı metnin kırık olmasından dolayı anlaşılammaktadır. Daha sonraki bölümlerde ise, Aranzah nehri bir kartal gibi hızlı uçarak, Akad kentine gider ve merdiven üzerine tünür. Gurparanzah ve diğer kahramanlar onun önünde eğilir. Aranzah, Gurparanzah'ı burada ağlar bulur ve ona: "Niçin ağlıyorsun? Bu kutsal gözlerinden niçin yaşlar akıyor?" der. Daha sonra Aranzah, kartal gibi tünediği yerden kalkarak, öğüt için Ana Tanrıça ve Kader Tanrıçaları'nın yanına gider.

MASALLAR



Zalpa Kenti Öyküsü

“Kaneş kraliçesi bir yılda otuz erkek çocuk doğurur ve kendi kendine: ‘doğurduklarının ne kalabalık bir şey’ olduğunu fısıldar. Sonra bir sepeti kalafatlayarak çocuklarını bu sepete koyup onları nehre bırakır. Nehir, çocukları Zalpuwa kentindeki denize sürükler ve tanrılar çocukları besler, büyütür.

Zalpa Kenti Öyküsü

Aradan yıllar geçmiştir, kraliçe bu kez bir yıl içinde otuz kız çocuğu dünyaya getirir ve bu çocukları bizzat kendisi besleyip büyütür. Delikanlı olmuş kraliçenin erkek çocukları bir kervanla birlikte annelerini bulmak umuduyla yola çıkmışlardır ve Tamarmara kentine vardıklarında oradaki kişilerle sohbet etmeye başlarlar. Konu arasında, otuz erkek kardeşin bir yıl içinde annelerince doğurulduğunu söylerler. Bunun üzerine bu kentin insanları, Kaneş kraliçelerinin bir yıl içinde otuz kız çocuğu doğurduğunu, ancak kraliçenin hasretleriyle yanıp tutuştuğu erkek çocuklarının ise kaybolduğunu söylerler.

Çocuklar sevinçle: 'annemizi bulduk!' diye bağıışırlar
Çocuklar Kaneş kentine annelerini görmeye giderler.

Çocuklar annelerinin huzurunu çıktığında annelerinin, çocuklarını tanımamaları için tanrılar, onun kalbine şüphe düşürür. Bundan dolayı anneleri çocuklarını tanıyamaz ve üstelik kız çocuklarını da kardeşleri ile evlendirmeye yeltenir. Ancak en küçük kardeş, 'biz kız kardeşlerimizle evlenecek miyiz? Tanrıya karşı böyle bir hürmetsizlik ve onlarla yatmamız doğru değildir' diyerek itiraz eder.



Appu ve İki Ođlu

“Şudul kentinde yaşıayan Appu, çok zengin biri idi ve onun çok sayıda sığır, koyun sürüleri ile hububatın harmanlandıktan sonra yığıldığı gibi gümüşü, altını ve lapulazuli taşı vardı. O, hiçbir şeye ihtiyaç duymuyordu ama çocuğu olmuyordu.

Appu ve İki Ođlu

Düzenlenen Őölenlerde herkes çocuğuna ikramlarda bulunurken Appu'nun ikramda bulunacağı hiç kimsesi yoktu. Yine böyle düzenlenmiŐ bir Őölenin ardından canı sıkılmıŐ bir durumda Appu, evine gitti ve ayakkabılarıyla birlikte yatağa uzandı, karısı da onun yanına yattı. Ama yine hiçbir Şey olmamıŐtı. Appu kalktı, ak bir kuzu aldı ve Güneş Tanrısı'na yalvarmaya gitti. Güneş Tanrısı onu gençleŐtirdikten sonra, 'senin için çözmek gereken konu nedir?' diye ekledi. Appu da tanrıların kendisine zenginlik vermesine karŐılık hiç çocuk bahŐetmediđini söyledi. Bunun üzerine Güneş Tanrısı ona, içki içip evde karısıyla yatmasını ve böylece tanrıların kendisine bir erkek çocuk vereceğini söyledi. Appu denileni aynen yaptı.

Appu'nun karısı gebe kalmıŐ ve onuncu ayda bir erkek çocuk doğurmuŐtu. Çocuđa 'Kötü' adını verdiler. Çok geçmeden Appu'nun karısı tekrar gebe kalmıŐ ve bir erkek çocuk daha doğurmuŐtu. Bu çocuğun adını da 'İyi' koydular.

Çocuklar büyüyüp yiğit bir erkek haline gelince baba evinden ayrılmaya karar verirler. Bunda Kötü'nün 'dağların ayrı ayrı yerlerde bulunduğu, nehirlerin ayrı ayrı yerlere aktığı ve pek çok tanrının ayrı yerlerde oturduğu gibi biz de farklı yerlerde oturalım,' telkinleri etkili olur. Bu arada iki kardeş malı da kendi aralarında bölüŐmeye başlar. Ancak malın iyisini Kötü alır, tüm kötü malı ise İyi'ye verir. Bu mal paylaşımının adaletsiz olduğuna inanan İyi durumu mahkemeye taŐır." Ancak tabletin bundan sonraki bölümü kırık olduğundan mahkemenin sonucunu öğrenemiyoruz.



Avcı Keşşi ve Karısı

Hurricce olan Avcı Keşşi masalının, Hititçe ve Hurricce fragmanları yanında Amarna (Mısır)'da Akadca nüshaları da ele geçmiştir

Avcı Keşşi ve Karısı

Keşşi kötü bir adam olan Udubşarri'nin kız kardeşi güzel Şintalimeni ile evlenince tüm ilgisini karısına göstermeye başlar. Bunun sonucunda da tanrılara libasyonları ve ekmek kurbanlarını ihmal eder. Üstelik o, artık avlanmak için dağlara da gitmez.

Bu durum Keşşi'nin annesini de rahatsız etmektedir. Sonunda annesi Keşşi'yi 'karın sadece senin aşkının gayesi olmakta ve bana da hiçbir şey getirmiyorsun, üstelik avlanmaya dağlara da gitmiyorsun' sözleriyle uyarır. Bu sözlere alınan Keşşi mızrağını ve köpeğini yanına alarak dağlara avlanmaya gider ama tanrılar Keşşi'ye kızgındır ve ondan av etini saklamaktadırlar. Çünkü o, libasyonları ihmal etmiştir. Avlanamadan üç ay boyunca dağlarda başıboş gezen Keşşi artık yorgundur kente eli boş dönmek istememektedir, üstelik hastalanmıştır.

Metnin bundan sonraki kısımları oldukça kırıktır ve bir anlam çıkarılamamaktadır. Ancak metnin sağlam olan kısımlarından Keşşi kentine dönmüştür ve bazı rüyalar görmektedir. Bu rüyaların yorumunu annesine sorar. Ancak annesinin rüyaları hakkındaki yorumlarını yine metnin kırık olmasından dolayı okuyamıyoruz.



Güneş Tanrısı, İnek ve Balıkçı

Bir Anadolu geleneği olan yardımlaşma ve hediyeleşme kültürünün Hitit dünyasında da yaygın olduğunu 'Güneş Tanrısı, İnek ve Balıkçı' masalı çok güzel bir şekilde özetlemektedir

Avcı Keşşi ve Karısı

“Balıkçı Urma şehrine vardı. Evine gitti ve bir sandalyeye oturdu. Balıkçı karısına şöyle söyledi: ‘Benim sana söyleyeceklerime dikkat et. Bu çocuğu al, yatak odasına git, yatağa yat ve feryat et. Bütün kent seni işitecek ve şöyle söyleyecek: ‘Balıkçının karısı bir çocuk doğuruyor! Böylece biri bize ekmek getirecek, diğeri bize bira getirecek ve başka biri bize daima bereketli ürün getirecek.’ Kadın zekidir. O bizzat kendini diğerklerinin yetkilerinden ayırmaktadır. O tanrının otoritesine bağlıdır. O kadının bağlılığında bulunur ve o, kocasının sözlerini dinleme mezluk yapmaz. Balıkçının karısı adamın sözünü işitti, yatak odasına gitti, yatağa uzandı ve feryat etmeye başladı. Kentin insanları işittiklerinde, onlar şöyle söyledi: ‘Balıkçının karısı bir çocuk doğuruyor.’ Kentin insanları bunu söyledi ve ona bazı şeyler getirmeye başladı. Biriekmek getirdi ve diğerkleri bira ve bereketli ürün getirdi.”

Teşekkürler

Ercan KURU

ercankuru@ercankuru.com.tr

www.ercankuru.com.tr

0.531.612 0579

@gorselakademi_

